II

(Az EK-Szerződés/Euratom-Szerződés alapján elfogadott jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező)

HATÁROZATOK

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2007. október 12.)

a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról szóló 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseitől való eltérésként a Lengyel Köztársaság által az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése szerint bejelentett, a géntechnológiával módosított szervezetekről szóló lengyel törvénytervezet 111. és 172. cikkéről

(az értesítés a C(2007) 4697. számú dokumentummal történt)

(Csak a lengyel nyelvű szöveg hiteles)

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2008/62/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 95. cikke (5) és (6) bekezdésére,

mivel:

1. AZ ELJÁRÁS

(1) Az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése és (6) bekezdésének első albekezdése így szól:

„(5) (…) Amennyiben egy harmonizációs intézkedésnek a Tanács vagy Bizottság által történő elfogadását követően valamely tagállam új tudományos bizonyítékon alapuló, a környezet vagy a munkakörnyezet védelmével kapcsolatos nemzeti rendelkezések bevezetését tartja szükségesnek az adott tagállamra jellemző olyan probléma miatt, amely a harmonizációs intézkedés elfogadása után merült fel, ezekről az előirányzott rendelkezésekről és bevezetésük indokairól értesíti a Bizottságot.

(6) A Bizottság (…) az (5) bekezdésben említett értesítésektől számított hat hónapon belül a vonatkozó nemzeti rendelkezéseket jóváhagyja vagy elutasítja, miután ellenőrizte, hogy az érintett rendelkezések nem képezik-e a tagállamok közötti önkényes megkülönböztetés eszközét vagy a kereskedelem rejtett korlátozását, valamint hogy nem jelentenek-e akadályt a belső piac működésében.”

(2) Az Európai Unió melletti Lengyel Állandó Képviselet a 2007. április 13-i levélben értesítette a Bizottságot – az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdésével összhangban – a géntechnológiával módosított szervezetekről szóló lengyel törvénytervezet 111. és 172. cikkéről, amelyek eltérnek a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról szóló 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: a 2001/18/EK irányelv) [1] rendelkezéseitől.

(3) A Bizottság 2007. július 9-i levelével tájékoztatta a lengyel hatóságokat, hogy megkapta az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése szerinti bejelentést és a 95. cikk (6) bekezdésében annak megvizsgálására adott hat hónapos határidő a bejelentést követően kezdődött meg.

(4) A Bizottság e kérésről értesítést tett közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* [2] a Lengyelország által elfogadni szándékozott nemzeti jogszabálytervezet többi érintettjének tájékoztatására [3].

[1] HL L 106., 2001.4.17., 1. o. A legutóbb az 1830/2003/EK rendelettel (HL L 268., 2003.10.18., 24. o.) módosított irányelv.

[2] HL C 173., 2007.7.26., 8. o.

[3] Észrevételek érkeztek Lettország, az EuropaBio, az Európai Vetőmag Szövetség és a Greenpeace részéről. Emellett több lengyel magánszemély, szakmai szervezet és intézmény is benyújtotta észrevételeit.

2. A VONATKOZÓ KÖZÖSSÉGI JOGSZABÁLYOK

2.1. A 2001/18/EK irányelv a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról

(5) Az irányelv alapja az EK-Szerződés 95. cikke. Célja a tagállamokban a környezetbe történő szándékos kibocsátásra szánt géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) engedélyezésére vonatkozó jogszabályok és eljárások közelítése. Az irányelv 34. cikkével összhangban a tagállamoknak azt 2002. október 17-ig kellett nemzeti jogukba átültetniük.

(6) Az irányelv az emberi egészségre és a környezetre jelentett kockázatok esetenkénti értékelésén alapuló, fokozatos engedélyezési eljáráshoz köti bármely GMO, illetve GMO-ból vagy géntechnológiával módosított mikroorganizmusból álló vagy ezeket tartalmazó termék környezetbe kibocsátását vagy forgalomba hozatalát. Az irányelv két különböző eljárást ír elő a (B. rész szerinti kibocsátásként említett) kísérleti kibocsátás és a (C. rész szerinti kibocsátásként említett) forgalomba hozatali célú kibocsátás tekintetében. A B. rész szerinti kibocsátásokhoz nemzeti szintű engedély szükséges, míg a C. rész szerinti kibocsátásra közösségi szintű eljárás vonatkozik, az egész Európai Unióra érvényes végső döntéssel. Az irányelv azon az alapon rendelkezik a transzgenikus állatok forgalomba hozataláról és a környezetbe történő kísérleti kibocsátásáról, hogy azok GMO-nak minősülnek. Noha eddig nem került sor transzgenikus állatok vagy halak ilyen célból történő jóváhagyására, az irányelv rendelkezik erről a lehetőségről. Az engedélyezésre vonatkozó fenti rendelkezéseken túlmenően az irányelv 23. cikke tartalmaz egy „védzáradékot". E cikk rendelkezései főként azt írják elő, hogy „ha a tagállam, a hozzájárulás megadása óta ismertté vált, a környezeti kockázatértékelés vagy ismételt felmérés révén rendelkezésre álló információt befolyásoló új vagy további tudományos ismeretek alapján, új vagy további információk következtében elégséges indokkal rendelkezik annak feltételezésére, hogy egy szabályosan bejelentett és az irányelv alapján írásos jóváhagyást kapott, termékként vagy termékekben megjelenő GMO az emberi egészségre vagy a környezetre kockázatot jelent, az illető tagállam korlátozhatja vagy megtilthatja saját területén a termékként vagy termékben megjelenő GMO felhasználását és/vagy árusítását". Ezen túlmenően súlyos kockázat esetén a tagállamok biztonsági intézkedéseket tehetnek, úgy mint a GMO forgalomba hozatalának felfüggesztése vagy beszüntetése, és tájékoztatniuk kell a Bizottságot a 23. cikk alapján meghozott döntésről és a döntés meghozatalának indokairól. Ezek alapján közösségi szintű határozatot hoznak a védzáradék igénybevételéről, a 2001/18/EK irányelv 30. cikkének (2) bekezdésében előírt eljárással összhangban.

2.2. A géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló 1829/2003/EK rendelet

(7) A géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet [1] (a továbbiakban: az 1829/2003/EK rendelet) célja annak 1. cikke szerint az, hogy: a) alapul szolgáljon az emberi élet és egészség, az állati egészség és jólét, a környezet és a géntechnológiával módosított élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó fogyasztói érdekek magas szintű védelméhez, miközben biztosítja a belső piac hatékony működését; b) megállapítsa a géntechnológiával módosított élelmiszerek és takarmányok engedélyezésére és felügyeletére vonatkozó közösségi eljárásokat; és c) megállapítsa a géntechnológiával módosított élelmiszerek és takarmányok címkézésére vonatkozó rendelkezéseket. Ezen eltérő célokra figyelemmel e rendelet jogalapja az EK-Szerződés 37. cikke, 95. cikke és 152. cikke (4) bekezdésének b) pontja. Ez a rendelet vonatkozik azokra a GMO-kra, amelyeket élelmiszerként vagy takarmányként, illetve GMO-t tartalmazó vagy abból álló élelmiszerként vagy takarmányként használnak fel, és GMO-kat tartalmazó, vagy azokból készült összetevőkből előállított élelmiszer vagy takarmány céljaira használnak fel. A rendelet (11) preambulumbekezdésében említettek szerint az engedélyt olyan GMO-ra is meg lehet adni, amelyet élelmiszerek vagy takarmányok előállításához alapanyagként használnak.

(8) Az 1829/2003/EK rendelet centralizált GMO-engedélyezési rendszert hoz létre (a 3–7. cikk a géntechnológiával módosított élelmiszerek, a 15–19. cikk a géntechnológiával módosított takarmányok tekintetében). Minden kérelemhez a 2001/18/EK irányelv III. és IV. melléklete szerinti információkat és a 2001/18/EK irányelv II. mellékletében meghatározott elvekkel összhangban elvégzett kockázatértékelésre vonatkozó információkat és következtetéseket tartalmazó dokumentációt kell csatolni [az 5. cikk (5) bekezdésének a) pontja és a 17. cikk (5) bekezdésének a) pontja]. Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) minden engedélyezésről véleményt alkot (6. és 18. cikk). A rendelet hatálya alá tartozó, vetőmagként vagy egyéb növényi szaporítóanyagként felhasználandó GMO-k esetében a 6. cikk (3) bekezdésének c) pontja és a 18. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében a Hatóság köteles a környezeti kockázatértékelés végrehajtását egy illetékes nemzeti hatóságra átruházni. A rendelet 8. cikke szabályokat állapít meg a „létező termékekre", tehát azokra, amelyeket a 90/220/EGK

[1] HL L 268., 2003.10.18., 1. o. Az 1981/2006/EK bizottsági rendelettel (HL L 368., 2006.12.23., 99. o.) módosított rendelet.

tanácsi irányelv ([1]) szerint a 258/97/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) hatálybalépése előtt, vagy a 258/97/EK rendeletben említett rendelkezéseknek megfelelően forgalomba hozott élelmiszerként, vagy e rendelet alkalmazásának napja előtt jogszerűen forgalomba hozott egyéb termékként határoztak meg, és amelyekről az érintett termékek forgalomba hozataláért felelős vállalkozók e rendelet alkalmazásának napjától számított hat hónapon belül bejelentették a Bizottságnak, hogy a termékeket e rendelet alkalmazásának napját megelőzően hozták forgalomba a Közösségben. Ugyanezen 8. cikk értelmében e termékek meghatározott feltételek mellett továbbra is forgalomba hozhatók, felhasználhatók és feldolgozhatók. A rendelet 20. cikke ugyanezt az eljárást határozza meg a 90/220/EGK irányelv vagy a 2001/18/EK irányelv szerint engedélyezett termékek esetében, beleértve a takarmányként történő felhasználást, a 82/471/EGK tanácsi irányelv ([3]) szerint engedélyezett, GMO-kból előállított termékek esetében, vagy a 70/524/EGK tanácsi irányelv ([4]) alapján engedélyezett, GMO-kat tartalmazó, azokból álló vagy azokból előállított termékek esetében. A rendelet alkalmazásának időpontjától számított egy éven belül, és annak igazolását követően, hogy valamennyi megkövetelt információt benyújtottak és megvizsgáltak, az érintett termékeket be kell vezetni a géntechnológiával módosított élelmiszerek és takarmányok közösségi nyilvántartásába („a nyilvántartás”).

3. A BEJELENTETT NEMZETI RENDELKEZÉSEK

3.1. A bejelentett nemzeti rendelkezések hatóköre

(9) Lengyelország bejelentéséhez a törvénytervezet valamennyi rendelkezését csatolta. Mindazonáltal a Lengyelország által benyújtott magyarázó megjegyzések szerint a 2001/18/EK irányelvtől való eltérések csak a törvénytervezet IV. részében szereplő, a GMO-k kísérleti célú szándékos kibocsátására vonatkozó 111. cikke (2) bekezdésének 5. és 6. pontját és 172. cikkét érintik. Ezért az e határozat keretében elvégzett értékelés csak e rendelkezésekre korlátozódik, a törvény többi részét – beleértve a 111. cikk többi rendelkezését is – a közösségi jogszabályoknak való végső megfelelőség szempontjából értékelő más hatósági eljárások sérelme nélkül.

3.1.1. *A 111. cikk (kísérleti célú, szándékos kibocsátások)*

(10) A 111. cikk megállapítja a GMO-k szándékos kibocsátására vonatkozó határozat meghozatala iránti kérelem tartalmát.

A 111. cikk (1) bekezdése szerint: „A szándékos kibocsátás kérdésében történő döntés meghozatala iránti kérelemnek tartalmaznia kell a következőket:”

A 111. cikk (2) bekezdése szerint: „A szándékos kibocsátás kérdésében történő döntés meghozatala iránti kérelemhez a következőket kell mellékelni:”

1. a kibocsátandó géntechnológiával módosított szervezetek tekintetében készült kockázatértékelés (…);

2. a kockázatértékelés készítésére vonatkozó dokumentáció (…);

3. a szándékos kibocsátás műszaki dokumentációja;

4. intézkedési program, amennyiben a szándékos kibocsátáshoz az emberi vagy állati egészségre vagy a környezet biztonságára jelentett kockázat társul;

5. a település, község vagy város polgármesterének igazolása arra vonatkozóan, hogy a helyi területfejlesztési tervben a helyi környezet, természeti és kulturális táj védelmének szükségességére tekintettel rendelkeztek a szándékos kibocsátás lehetőségéről;

6. a szándékos kibocsátás helyszínével szomszédos mezőgazdasági üzemek tulajdonosainak írásos nyilatkozata, miszerint nem tiltakoznak a kibocsátás ellen;

7. a szándékos kibocsátás elvégzésére vonatkozó szerződés közjegyző előtt hitelesített másolata (…);

8. a kérelem összefoglalása.

3.1.2. *A 172. cikk (a GMO-k termesztésére külön övezetek létrehozása)*

(11) A 172. cikk előírja:

„(1) A (2) bekezdés rendelkezéseinek sérelme nélkül, géntechnológiával módosított növények termesztése tilos.

([1]) HL L 117., 1990.5.8., 15. o. A 2001/18/EK irányelvvel hatályon kívül helyezett irányelv.
([2]) HL L 43., 1997.2.14., 1. o. A legutóbb az 1882/2003/EK rendelettel (HL L 284., 2003.10.31., 1. o.) módosított rendelet.
([3]) HL L 213., 1982.7.21., 8. o. A legutóbb a 2004/116/EK bizottsági irányelvvel (HL L 379., 2004.12.24., 81. o.) módosított irányelv.
([4]) HL L 270., 1970.12.14., 1. o. A legutóbb az 1800/2004/EK bizottsági rendelettel (HL L 317., 2004.10.16., 37. o.) módosított irányelv.

(2) A mezőgazdaságért felelős miniszter a környezetvédelemért felelős miniszterrel konzultálva és a géntechnológiával módosított növények termesztési helye szerinti település tanácsa (*gmina*) véleményének kikérését követően határozatot hoz a géntechnológiával módosított növények termesztésére kijelölt, a település területén belüli meghatározott területen lévő övezet (a géntechnológiával módosított növények termesztésére kijelölt övezet) létrehozásáról, a 4. cikk (21) bekezdésének f) pontjában említett kérelmező által a géntechnológiával módosított növények termesztésére kijelölt övezet létrehozására vonatkozó határozat meghozatala iránti kérelem benyújtását követően.

(3) A géntechnológiával módosított növények termesztésére kijelölt övezet létrehozására vonatkozó határozat meghozatala iránti kérelemnek a következőket kell tartalmaznia:

1. a 4. cikk (21) bekezdésének f) pontjában említett kérelmező család és keresztneve, vagy cégneve, illetve székhelye és címe;

2. a géntechnológiával módosított növény faja és fajtája, a géntechnológiával történt módosítás eredményeként nyert tulajdonságok és az egyedi azonosító;

3. annak a kataszteri parcellának a száma, amelyben a mezőgazdasági üzemek nyilvántartására és a kifizetések odaítélése iránti kérelmekre vonatkozó rendeletek értelmében vett mezőgazdasági parcella található, a mezőgazdasági parcella területe hektárban megadva, a mezőgazdasági parcella kataszteri parcellán belüli elhelyezkedése, az adott kataszteri parcellára vonatkozó kataszteri térkép ívszáma, a kataszteri régió megnevezése és a település, illetve a vajdaság neve.

(4) A kérelmet írásban és elektronikus formában is be kell nyújtani.

(5) A 3. bekezdésben említett kérelemhez mellékelni kell a géntechnológiával módosított növények termesztésére kijelölt terület izolációs zónájába tartozó földterületek tulajdonosainak írásbeli nyilatkozatát, miszerint nem tiltakoznak a géntechnológiával módosított növények termesztésére kijelölt övezet létrehozása ellen.

(6) A mezőgazdaságért felelős miniszter a kérelem beadásától számított öt napon belül köteles megküldeni a géntechnológiával módosított növények termesztésére kijelölt övezet létrehozására vonatkozó határozat meghozatalára vonatkozó kérelem másolatát írásban és elektronikus formában is a következők részére:

1. a környezetvédelemért felelős miniszter;

2. azon település tanácsának, amelynek területén a géntechnológiával módosított növényeket termeszteni kívánják.

E szervek pedig – a 3. bekezdésben említett kérelem egy példányának kézhezvételétől számított 45 napon belül – indokolással ellátott véleményüket megküldik a mezőgazdaságért felelős miniszter részére.

(7) A (6) bekezdés 1. pontjában említett, környezetvédelemért felelős miniszter álláspontját továbbítja a mezőgazdaságért felelős miniszternek azt követően, hogy kikérte a 26. cikk 4. pontjában említett csoport és a 25. cikkben említett bizottság véleményét.

(8) A (6) bekezdés 2. pontjában említett település tanácsa a kérelem kézhezvétele után haladéktalanul – a szóban forgó területen szokásosan elfogadott módon – nyilvánosságra hozza az abban szereplő információkat abban a városban vagy községben, amelyben az övezet létrehozásra kerülne.”

(12) Lengyelország a 172. cikk valamennyi rendelkezését bejelentette a Bizottságnak. A törvény többi részét a közösségi jogszabályoknak való megfelelőség szempontjából értékelő más hatósági eljárások sérelme nélkül, a Bizottság megítélése szerint a 172. cikk valamennyi rendelkezése eltér a 2001/18/EK irányelvtől.

3.2. **A bejelentett nemzeti rendelkezések közösségi jogszabályokra gyakorolt hatása**

3.2.1. *A 111. cikk (2) bekezdése 5. és 6. pontjának hatása*

(13) Ez utóbbi rendelkezések hatálya és a magyarázó megjegyzésekben adott magyarázat alapján e rendelkezések elsődlegesen a GMO-k nem forgalombahozatali céllal történő, a 2001/18/EK irányelv B. része (5–11. cikke) szerinti (elsődlegesen szántóföldi fajtavizsgálatok céljára történő) kibocsátására fognak hatást gyakorolni.

3.2.2. *A 172. cikk hatása*

(14) A törvénytervezet 172. cikke (1) bekezdésének hatálya alapján e rendelkezés elsődlegesen a következőkre fog hatást gyakorolni:

— a 2001/18/EK irányelv C. részének (12–24. cikk) rendelkezései szerint engedélyezett, géntechnológiával módosított vetőmagfajták termesztése,

— olyan, géntechnológiával módosított vetőmagfajták termesztése, amelyeket a 90/220/EGK irányelv rendelkezései értelmében már jóváhagytak és most létező termékként bejelentettek az 1829/2003/EK rendelet 8. és 20. cikke értelmében,

— az 1829/2003/EK rendelet rendelkezései szerint engedélyezett, géntechnológiával módosított vetőmagfajták termesztése.

4. A LENGYELORSZÁG ÁLTAL ELŐTERJESZTETT INDOKOLÁS

(15) A törvénytervezetre vonatkozó, a törvény által a Közösségi jogszabályokra gyakorolt hatásról és a törvény azoknak való megfeleléséről tájékoztató információk a törvénytervezet benyújtott magyarázó megjegyzéseiben (12. és 16–17. oldal), valamint a bejelentés szövegében (3–5. oldal) szerepelnek.

4.1. A 111. cikk (2) bekezdésének 5. és 6. pontja tekintetében előterjesztett indokolás

(16) A lengyel bejelentés (3–4. oldal) és a magyarázó megjegyzés (12. oldal) szerint a következő érvek támasztják alá az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése értelmében vett „sajátos körülményekhez kapcsolódó elemek” létezését.

(17) A géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe kísérleti céllal történő kibocsátására vonatkozó szabályok megfogalmazásakor azt az elvet fogadták el, hogy a lehető legszigorúbb szabályozást kell megalkotni az adott szántóföldi fajtakísérlet biztonságosságának a környezeti biztonsággal történő összefüggésben való értékeléséhez. Ez különösen fontos, mert a kibocsátás a kutatás első olyan szakasza, amelynek során a géntechnológiával módosított új szervezet a környezettel kapcsolatba kerül és a kísérletet a zárt rendszerekben alkalmazott hatékony védintézkedések nélkül végzik.

(18) Az ilyen szervezetek környezetre gyakorolt hatása ismeretlen és az esetleg káros is lehet (vonatkozik ez különösen a géntechnológiával módosított magasabb rendű növényektől eltérő szervezetekre). Az ilyen intézkedés olyan különleges biztonsági feltételek fenntartását igényli, amelyek összhangban állnak az EU-tagállamokban érvényesülő elővigyázatossági elvvel. A lengyelországi élővilág sokszínűségére figyelemmel a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe való bevezetése komoly zavarokat okozhat annak működésében.

(19) Az elfogadott legfontosabb elv ezért az adott szántóföldi fajtakísérlet valamennyi elemének a lehető legszigorúbb értékelése volt. Különleges hangsúlyt helyeztek a környezeti feltételekre (talaj összetétele, állatvilág, növényvilág, védett fajok jelenléte, éghajlati viszonyok stb.).

(20) E javaslatok (nevezetesen a kibocsátásnak a szomszédos mezőgazdasági parcellák tulajdonosai és a helyi területrendezési terv általi jóváhagyáshoz kötése) külön kötelezettségeket ró a kérelmezőkre, de azok nem zárják ki a GMO-k környezetbe történő szándékos kibocsátásával járó munkák elvégzését. A kibocsátás kérdésének megszorító megközelítése a lengyel mezőgazdaság szerkezetéből is adódik, amely egyike a legfelaprózottabbaknak a Közösségben. Ez komoly problémákat kelt nemcsak a géntechnológiával módosított növények kereskedelmi termesztése, hanem a szántóföldi fajtakísérletek biztonságos elhelyezése tekintetében is.

(21) A lengyel hatóságok nem hivatkoznak semmiféle, az irányelv elfogadása óta keletkezett, a környezet védelméhez kapcsolódó új tudományos bizonyítékra.

4.2. A 172. cikk tekintetében előterjesztett indokolás

(22) A lengyel bejelentés (4–5. oldal) és a magyarázó megjegyzés (16–17. oldal) szerint a nemzeti rendelkezések kereskedelmi termesztésre vonatkozó szabályai nagymértékben a géntechnológiával módosított termények hagyományos és biogazdálkodással történő együttes létezésére vonatkozó nemzeti stratégiák és legjobb gyakorlatok kialakítására vonatkozó iránymutatásokról szóló, 2003. július 23-i 2003/556/EK bizottsági ajánláson [1] alapulnak.

(23) A géntechnológiával módosított növények termesztésére kijelölt övezetek létrehozásának ötlete az említett ajánlásnak a szomszédos mezőgazdasági üzemek közötti együttműködésre vonatkozó melléklet 3.3. szakaszának továbbfejlesztése. Ugyancsak figyelembe vették a 2. szakaszt és az (összehangolt igazgatási intézkedésekről szóló) 3.3.2. szakaszt, ami a különböző mezőgazdasági üzemek földjeinek hasonló (géntechnológiával módosított, hagyományos vagy bio) terményfajták termesztése céljából történő önkéntes egyesítéséről szól, a mezőgazdasági termelők között az azonos termelési típusra használt övezetek létrehozására vonatkozó önkéntes megállapodásokról szóló 3.3.3. szakasszal együtt.

(24) A törvénytervezet szerint a géntechnológiával módosított növények termesztésének olyan területekre kell korlátozódnia, amelyeken nincsenek természetvédelmi szempontból értékes elemek és amelyek mezőgazdasági szerkezete lehetővé teszi a transzgenikus növények biztonságos, a többi mezőgazdasági termelő műveleteinek károsítása nélkül történő termesztését.

[1] HL L 189., 2003.7.29., 36. o.

(25) A törvénytervezetben javasolt szabályozások minimalizálják a szaporítóanyag keverésével vagy géntechnológiával módosított növényeknek módosítatlan növényekkel való keresztezésével kapcsolatos kockázatokat, és lehetővé teszik a géntechnológiával módosított termények felügyeletét.

(26) A transzgenikus növények termesztésének korlátozása tekintetében eltérést megvalósító nemzeti rendelkezések bevezetésének indoka a lengyel társadalmi elvárások kielégítésének szükségessége. A géntechnológiával módosított növények termesztését korlátozó rendelkezések azt a célt szolgálják, hogy megelőzzék az annak eredményeként lehetséges károkat, ha a transzgenikus növények keverednének a hagyományos terményekkel. A géntechnológiával módosított növények termesztésével kapcsolatos aggályok főként abból erednek, hogy lehetetlen megszüntetni a termények kereszteződés útján történő kontaminációjának kockázatát. Ez abból ered, hogy a lengyel mezőgazdaság felaprózottsága igen magas fokú. Lengyelországban csaknem 2 millió mezőgazdasági üzem van és a mezőgazdasági üzemek átlagos területe 8 hektárnál kevesebb. A lengyel mezőgazdaságot hagyományos termelési rendszer jellemzi és egyre nő a biogazdálkodás iránti érdeklődés is. A felaprózottság e magas szintjére figyelemmel nem lehetséges a géntechnológiával módosított termények hagyományos és bioterményektől való elkülönítése és ez ugyancsak súlyos fenyegetést jelenthet Lengyelország fejlődő biogazdálkodására. Ebben a helyzetben a transzgenikus növények termesztésbe való ellenőrizetlen bevezetése veszteségeket okozhat a mezőgazdasági termelőknek.

(27) A lengyel mezőgazdasági termelők vonakodását az is fokozza, hogy hiányoznak a fajták ellenőrizetlen kereszteződéséből származó mezőgazdasági veszteségek megtérítésére vonatkozó rendelkezések. Jelenleg nincsenek nemzeti rendelkezések a mezőgazdaság három – hagyományos, bio- és transzgenikus növényeket használó – formájának együttes létezésére vonatkozóan, a tervezett rendelkezések jelentik az első kísérletet e kérdés szabályozására.

(28) A lengyel hatóságok nem hivatkoznak semmiféle, az irányelv elfogadása óta keletkezett, a környezet védelméhez kapcsolódó új tudományos bizonyítékra.

5. **JOGI ÉRTÉKELÉS**

(29) Az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése vonatkozik az olyan új nemzeti rendelkezésekre, amelyek a közösségi harmonizációs intézkedés követelményeivel összeegyeztethetetlen követelményeket vezetnek be a környezet vagy a munkakörnyezet védelme alapján, az adott tagállam olyan sajátos problémája okán, amely a harmonizációs intézkedés elfogadását követően merült fel és amelyet új tudományos bizonyítékok indokolnak.

(30) Az EK-Szerződés 95. cikkének (6) bekezdése értelmében, továbbá a Bizottság a vonatkozó nemzeti rendelkezéseket jóváhagyja vagy elutasítja, miután ellenőrizte, hogy az érintett rendelkezések nem képezik-e a tagállamok közötti önkényes megkülönböztetés eszközét vagy a kereskedelem rejtett korlátozását, valamint hogy nem jelentenek-e akadályt a belső piac működésében.

(31) A lengyel hatóságok által 2007. április 13-án benyújtott bejelentés szándéka jóváhagyást kérni a törvény új 111. cikke (2) bekezdésének 5. és 6. pontjára és 172. cikkére, amelyek Lengyelország megítélése szerint a 2001/18/EK irányelvtől való eltérésnek minősülnek.

(32) Lengyelország bejelentését kizárólag a 2001/18/EK irányelvtől való eltérésként nyújtotta be. Ezért az e határozatban szereplő jogi értékelés csak a 2001/18/EK irányelvre fog összpontosítani.

(33) A 2001/18/EK irányelv közösségi szinten harmonizálja a GMO-k környezetbe való, kísérleti kibocsátás vagy forgalomba hozatal céljából történő szándékos kibocsátásának szabályait. Ez a horizontális jogszabály tekinthető az Európai Unióban a GMO-k környezetbe való minden szándékos kibocsátása sarokkövének, főként azért, mivel a géntechnológiával módosított élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó jogszabálynak (az 1829/2003/EK rendeletnek) megfelelő engedélyezést ugyancsak annak irányadó elvei mentén végzik.

(34) A 2001/18/EK irányelv és a bejelentett nemzeti rendelkezések összevetésekor felmerül, hogy az utóbbi szigorúbb az irányelvben szereplő szabályozásnál, nevezetesen a következő vonatkozásokban:

— a 2001/18/EK irányelv B. részének rendelkezéseivel összhangban a GMO-k kísérleti kibocsátásához nem szükséges harmadik személyek (mint a lengyel törvénytervezetben előírtak szerint a szomszédos mezőgazdasági termelők) és az irányelv 4. cikkének (4) bekezdése értelmében kijelölt illetékes hatóságtól eltérő hatóság (mint a lengyel törvénytervezetben előírtak szerint a helyi önkormányzatok) hozzájárulása sem,

— a 2001/18/EK irányelv lehetővé teszi a közösségi szinten jóváhagyott, géntechnológiával módosított vetőmagok szabad forgalmazását. Az irányelv 13–18. cikke létrehoz egy engedélyezési rendszert, amelynek része a GMO-kra vonatkozó minden egyes bejelentésnek az illetékes hatóságok általi értékelése és bizonyos feltételek mellett az 1999/468/EK tanácsi határozat 5. és 7. cikke szerinti bizottsági eljáráson keresztül történő engedélyezés ([1]). Az irányelv 19. cikkének („hozzájárulás") megfelelően „csak akkor lehet a termékként vagy termékekben megjelenő GMO-t a Közösség területén további bejelentés nélkül felhasználni, ha a szervezet forgalomba hozatalára írásos hozzájárulást adtak – amennyiben a felhasználás meghatározott körülményeit, illetve a feltételekben szereplő földrajzi területeket pontosan betartják". Emellett az irányelv 22. cikke („szabad forgalmazás") előírja, hogy „a tagállamok – a 23. cikk sérelme nélkül – nem tilthatják meg, nem korlátozhatják vagy nem gátolhatják meg azon termékekként vagy termékekben megjelenő GMO-k forgalomba hozatalát, amelyek ezen irányelv követelményeinek megfelelnek".

(35) A fentiekre figyelemmel: ha valamely GMO hozzájárulást kap az EU-ban történő termesztésre a 2001/18/EK irányelvben előírt eljárásnak megfelelően, a tagállamok nem vezethetnek be korlátozásokat annak termesztése vonatkozásában. A lengyel törvény azonban megtiltja a GMO termesztését a kijelölt övezeteken kívül, még akkor is, ha ilyen korlátozást az irányelv értelmében adott hozzájárulás nem állapít meg.

(36) A 2001/18/EK irányelv érintett annyiban, amennyiben a törvénytervezet korlátozza valamennyi GMO lengyelországi termesztését, miközben az irányelv (13–18. cikk) valamely GMO forgalomba hozatalának engedélyezését megelőzően egy EK-szintű esetenkénti kockázatelemzést alkalmazó eljárás lefolytatását írja elő.

(37) A géntechnológiával módosított vetőmagok lengyelországi termesztésének javasolt korlátozásai akadályozzák azon géntechnológiával módosított vetőmagok forgalomba hozatalát, amelyek a 2001/18/EK irányelv értelmében e célra engedélyt kapnának. A törvénytervezet ennélfogva hatást gyakorolna a meglévő közösségi jogszabályok értelmében forgalomba hozatal céljából engedélyezett géntechnológiával módosított vetőmagokra, valamint a jövőbeli jóváhagyásokra is.

([1]) HL L 184., 1999.7.17., 23. o. A 2006/512/EK határozattal (HL L 200., 2006.7.22., 11. o.) módosított határozat.

(38) A lengyel törvénytervezet 111. cikke (2) bekezdésének 5. és 6. pontja a géntechnológiával módosított vetőmagok kísérleti célú termesztésének korlátozására törekszik. A géntechnológiával módosított vetőmagok kísérleti célú kibocsátásának szabályozása a 2001/18/EK irányelv alapján történik, noha inkább nemzeti, mint közösségi szinten. Az irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével („Egységes engedélyezési eljárás") összhangban minden személynek, aki GMO vagy GMO-k kombinációjának kibocsátását kezdené meg, a tevékenység megkezdése előtt bejelentést kell benyújtania azon tagállam illetékes hatóságához, amelynek területén a kibocsátás történik. A 6. cikk (8) bekezdésével összhangban a bejelentő csak akkor folytathatja a kibocsátást, ha megkapta az illetékes hatóság írásos jóváhagyását, és megfelel minden, a jóváhagyásban előírt feltételnek. Ezért az irányelvnek ellentmondónak kell értékelni a bejelentett törvénytervezet azon rendelkezéseit, amelyek a lehetséges kockázatokra tekintet nélkül pótlólagos közigazgatási követelményeket – mint a polgármester igazolása vagy a szomszédos mezőgazdasági termelők azon nyilatkozata, miszerint nem tiltakoznak a kibocsátás ellen – állapítanak meg az ilyen kibocsátás engedélyezésére.

(39) A 172. cikk (1) bekezdése a (2) bekezdés rendelkezéseinek – nevezetesen a Mezőgazdasági Minisztérium által külön övezetek kijelölésének – sérelme nélkül tiltja a géntechnológiával módosított növények termesztését. Ez az általános tilalom a 2001/18/EK irányelv 19. cikkébe ütközik, amely előírja, hogy ha a szervezet forgalomba hozatalára írásos hozzájárulást adtak, akkor a termékként vagy termékekben megjelenő GMO-t a Közösség területén további bejelentés nélkül fel lehet használni, amennyiben a felhasználás meghatározott körülményeit, illetve a feltételekben szereplő földrajzi területeket pontosan betartják. Ezen túlmenően a lengyel törvénytervezetben szereplő általános tilalom az irányelv 22. cikkébe is beleütközik, ami azt írja elő, hogy a tagállamok nem tilthatják meg, nem korlátozhatják vagy nem gátolhatják meg azon termékekként vagy termékekben megjelenő GMO-k forgalomba hozatalát, amelyek az irányelv követelményeinek megfelelnek.

(40) Végül a 2001/18/EK irányelv 23. cikkével összhangban: ha a tagállam, a hozzájárulás megadása óta ismertté vált új információk következtében elégséges indokkal rendelkezik annak feltételezésére, hogy egy szabályosan bejelentett és a 2001/18/EK irányelv értelmében írásbeli hozzájárulást kapott, termékként vagy termékekben megjelenő GMO az emberi egészségre vagy a környezetre kockázatot jelent, az illető tagállam korlátozhatja vagy megtilthatja saját területén a termékként vagy termékben megjelenő GMO felhasználását és/vagy árusítását. Ez a rendelkezés jelzi, hogy a GMO termesztése csak eseti alapon és meghatározott feltételekkel (a hozzájárulás megadása óta ismertté vált új információk következtében) tiltható meg anélkül, hogy általánosan alapot adna bármely tagállamnak a GMO-k termesztésére vagy bármely más felhasználására vonatkozó általános tilalom elfogadására.

(41) A fentiekből következik, hogy – amint azt a lengyel hatóságok bejelentésükben kifejtették – a 111. cikk (2) bekezdésének 5. és 6. pontja, valamint 172. cikke nem összeegyeztethető a 2001/18/EK irányelvvel. Ilyen körülmények között e határozat összefüggéseiben nem szükséges azok további vizsgálata a közösségi jog, így különösen az 1829/2003/EK rendelet szempontjából. Mindazonáltal a 2001/18/EK irányelv alapján végzett értékelés nem érinti a bejelentett törvénytervezetnek a közösségi jog és különösen az 1829/2003/EK rendelet egyéb rendelkezései tekintetében vett összeegyeztethetőségének értékelését más közösségi eljárások során.

(42) Az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése kivételre ad lehetőséget a közösségi jog egységes alkalmazásának és a piac egységének elve alól. A Bíróság ítélkezési gyakorlatával összhangban szigorúan kell értelmezni a közösségi jog egységes alkalmazásának és a belső piac egységének elve alóli minden kivételt. Ezért az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdésében megengedett kivételt olyan módon kell értelmezni, hogy annak terjedelme ne nyúljon túl azokon az eseteken, amelyekre alakszerűen vonatkozik.

(43) Az EK-Szerződés 95. cikkének (6) bekezdésében létrehozott időkeretre figyelemmel a 95. cikk (5) bekezdése értelmében bejelentett tervezett nemzeti intézkedések vizsgálatakor a tagállam által előterjesztett „indokokat" kell alapul venni. Ez azt jelenti, hogy a Szerződés értelmében a kérést beterjesztő tagállam feladata annak bizonyítása, hogy az intézkedések indokoltak. Az EK-Szerződés 95. cikkével létrehozott – és különösen a határozat elfogadására szigorú határidőt megállapító – eljárási keretre tekintettel a Bizottságnak rendszerint a kérelmező tagállam által benyújtott elemek jelentőségének vizsgálatára kell szorítkoznia anélkül, hogy maga keresne lehetséges indokokat.

(44) Ezen túlmenően és az érintett nemzeti rendelkezés kivételes jellegét tekintve az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdésével összhangban az intézkedést bejelentő tagállamot terheli a bizonyítás az ilyen intézkedés elfogadását indokoló követelmények létezése tekintetében.

(45) A Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése előírja, hogy ha valamely tagállam a harmonizációs intézkedéstől eltérő nemzeti rendelkezések bevezetését tartja szükségesnek, ezeket a következő együttes feltételekkel kell indokolni ([1]):

— új tudományos bizonyítékok felmerülése,

— a környezet vagy a munkakörnyezet védelmével kapcsolatban,

— az adott tagállam sajátos problémája okán,

— amely a harmonizációs intézkedés elfogadását követően merült fel.

(46) Ezért a fent említett cikk értelmében a közösségi harmonizációs intézkedéssel összeegyeztethetetlen nemzeti intézkedések bevezetését mindenekelőtt a környezet vagy a munkakörnyezet védelmével kapcsolatos új tudományos bizonyítéknak kell indokolnia.

(47) Amint az e határozat 45. pontjából következik, az eltérés szükségességét kérő tagállam feladata a bejelentett intézkedést alátámasztó új tudományos bizonyíték szolgáltatása.

(48) A Lengyelország által előterjesztett indokok (a bejelentés szövegének 3–5. oldala) a következők:

— a kutatás azon első szakaszát övező bizonytalanság, amelynek során a géntechnológiával módosított új szervezet a környezettel kapcsolatba kerül, és amelynek során a géntechnológiával módosított szervezetek környezetre gyakorolt hatása ismeretlen és lehetségesen káros,

— a géntechnológiával módosított növények termesztésének olyan területekre való korlátozásának szükségessége, amelyeken nincsenek természetvédelmi szempontból értékes elemek és amelyek mezőgazdasági szerkezete lehetővé teszi a transzgenikus növények biztonságos, a többi mezőgazdasági termelő műveleteinek károsítása nélkül történő termesztését,

— a lengyel társadalmi elvárások teljesítésének szükségessége, míg a géntechnológiával módosított növények termesztésével kapcsolatos aggályok főként abból erednek, hogy lehetetlen megszüntetni a termények esetleges kereszteződés útján történő kontaminációjának kockázatát,

— a lengyel mezőgazdaság felaprózottságának magas szintje, amelyben nem lehetséges a géntechnológiával módosított termények hagyományos és biotermények elkülönítése, ezzel a transzgenikus növények művelésbe való ellenőrizetlen bevezetését kockáztatva, ami veszteségeket okozhat a mezőgazdasági termelőknek,

([1]) EB, a C-439/05 P és C-454/05 P sz. egyesített ügyek 56–58. pontja.

— a lengyel mezőgazdasági termelők vonakodása a GMO-k termesztésétől, amit a fajták ellenőrizetlen kereszteződéséből származó mezőgazdasági veszteségek megtérítésére vonatkozó rendelkezések hiánya is fokoz, míg jelenleg nincsenek nemzeti rendelkezések a mezőgazdaság három formájának (hagyományos, bio- és transzgenikus növények) együttes létezésére vonatkozóan.

(49) A Lengyelország által előterjesztett indokokból következően a lengyel hatóságok nem hivatkoztak semmiféle, a környezet védelmével kapcsolatos új információra, sem bejelentésükben, sem az azt kísérő magyarázó megjegyzésekben. Indokolásuk tágabb kérdésekre vonatkozik, úgy mint a kutatás első szakaszát övező bizonytalanság, a természetvédelem és a felelősség kérdése. Nem történt hivatkozás semmiféle új tudományos tanulmányra, kutatásra, szakirodalomra vagy más olyan esetleges megállapításra, amely a 2001/18/EK irányelv elfogadását követően merült fel és új bizonyítékot jelezne a környezet vagy a munkakörnyezet védelmével kapcsolatban.

(50) Ilyen körülmények között, új tudományos elemek hiányában a Bizottságnak nem volt oka a bejelentés Európai Élelmiszerbiztonsági Hatósághoz (EFSA) való benyújtására és véleményének a 2001/18/EK irányelv 28. cikkének (2) bekezdésével összhangban történő kikérésére.

(51) Mivel az új tudományos bizonyítékok benyújtása együttes feltétel az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdésében szereplő követelmények teljesüléséhez, hiányában a bejelentést anélkül el kell utasítani, hogy megvizsgálnák a többi feltétel teljesülését.

6. **KÖVETKEZTETÉS**

(52) Az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése előírja, hogy ha valamely tagállam a harmonizációs intézkedéstől eltérő nemzeti rendelkezések bevezetését tartja szükségesnek, a nemzeti intézkedéseket a környezet vagy a munkakörnyezet védelmével kapcsolatos új tudományos bizonyítékkal kell indokolnia, léteznie kell a kérelmező tagállamra jellemző problémának és a problémának a harmonizációs intézkedés elfogadását követően kell felmerülnie.

(53) A lengyel bejelentés nem szolgál a környezet vagy a munkakörnyezet védelmével kapcsolatos semmiféle olyan új tudományos bizonyítékkal, amely a 2001/18/EK irányelv elfogadását követően merülhetett fel és ami szükségessé tenné a bejelentett nemzeti intézkedések bevezetését.

(54) Ebből következően Lengyelországnak a GMO-k lengyelországi kísérleti kibocsátása és termesztése tekintetében a 111. cikk (2) bekezdése 5. és 6. pontjában, valamint 172. cikkében szereplő – a 2001/18/EK irányelv rendelkezéseitől eltérő – rendelkezések bevezetésére irányuló kérése nem felel meg a 95. cikk (5) bekezdésében meghatározott feltételeknek.

(55) A bejelentett nemzeti intézkedés tekintetében előterjesztett indokok érdemiségének értékelésére rendelkezésre álló elemekre és a fent kifejtett megfontolásokra figyelemmel a Bizottság úgy ítéli meg, hogy Lengyelország 2007. április 13-án benyújtott, a 2001/18/EK irányelvtől eltérő nemzeti intézkedések bevezetésére vonatkozó kérése nem teljesíti az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdésében meghatározott feltételeket, mivel Lengyelország nem szolgáltatott Lengyelország sajátos problémája okán a környezet vagy a munkakörnyezet védelmével kapcsolatos új tudományos bizonyítékokat.

(56) A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy a nemzeti rendelkezéseket nem lehet jóváhagyni a Szerződés 95. cikkének (6) bekezdésével összhangban,

A KÖVETKEZŐKÉPPEN HATÁROZOTT:

1. cikk

A Bizottság elutasítja a Lengyelország által az EK-Szerződés 95. cikkének (5) bekezdése szerint bejelentett, a géntechnológiával módosított szervezetekről szóló törvénytervezet 111. cikke (2) bekezdésének 5. és 6. pontját, valamint 172. cikkét.

2. cikk

Ennek a határozatnak a Lengyel Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2007. október 12-én.

a Bizottság részéről

Stavros DIMAS

a Bizottság tagja